

OPIEKA FARMACEUTYCZNA W LECZENIU CHORÓB CYWILIZACYJNYCH

KARTY BAZOWE DLA FARMACEUTÓW

prof. dr hab. Wiesława STOŹKOWSKA, mgr farm. Iga WAPNIARSKA

Karty bazowe dla farmaceutów stanowią narzędzie opieki farmaceutycznej i ułatwiają edukację oraz komunikację z pacjentem.

Opieka farmaceutyczna ma szczególne znaczenie w leczeniu najczęściej występujących chorób cywilizacyjnych. Choroby te mają charakter przewlekły i podlegają długotrwałemu leczeniu. Często dotyczą wielu układów i narządów i prowadzić mogą do groźnych powikłań i następstw a nawet przedwczesnej umieralności. Dlatego każde działanie zmierzające do podniesienia skuteczności terapii posiada dużą wagę.

W wyniku badań sondażowych przeprowadzonych wśród farmaceutów pracujących w aptekach ogólnodostępnych oraz w aptekach szpitalnych stwierdzić można, że farmaceuci widzą konieczność sprawowania opieki nad pacjentem i doceniają jej rolę w swojej działalności.

Opieka farmaceutyczna oznacza udział farmaceutów w zapewnieniu prawidłowego stosowania leków i ochronę pacjentów przed niepożądanymi skutkami ubocznymi powodowanymi przez leki. Oznacza również udział w niefarmakologicznym leczeniu, profilaktyce i promocji zdrowia.

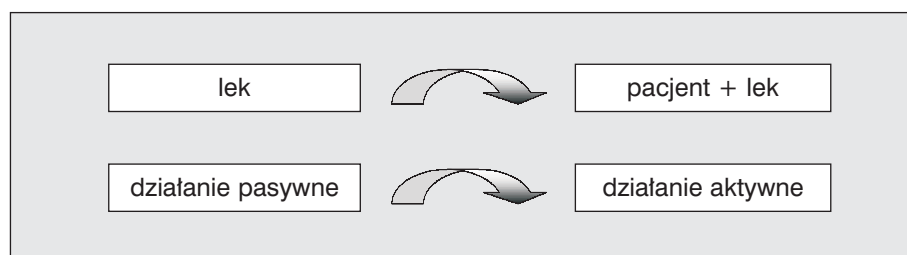
Funkcja edukacyjna farmaceuty wobec pacjentów wynika z realizacji opieki farmaceutycznej i wpływa na zwiększenie świadomości zdrowotnej pacjentów. Należy dążyć nie tylko do wyjaśnienia celowości zastosowanego postępowania terapeutycznego i przedstawienia zasad przyjmowania leków oraz zagrożeń wynikających z niewłaściwego ich stosowania lecz także do wskazania czynników ryzyka sprzyjających powstaniu choroby i uświadomieniu znaczenia prozdrowotnych działań profilaktycznych oraz możliwości wpływu na własne zdrowie. Prowadzenie zdrowego stylu życia,

stosowanie odpowiedniej diety i aktywności fizycznej, zwalczanie nałogów, kontrola masy ciała i dokonywanie pomiarów wskaźników biochemicznych przyczynią się do osiągnięcia dobrych efektów terapeutycznych.

Opieka farmaceutyczna obejmująca promocję zdrowia prowadzi do zwiększenia świadomości zdrowotnej pacjentów.

W celu urzeczywistnienia założeń opieki farmaceutycznej przedstawiamy Państwu **karty bazowe dla farmaceutów** zawierające informacje na temat wybranych chorób przewlekłych. Karty zostały opracowane z uwzględnieniem stanowiska krajowych i międzynarodowych towarzystw naukowych, dotyczącego standardów i zaleceń postępowania. Karty bazowe dla farmaceutów zawierają stałe moduły odnoszące się do norm, wskaźników i wartości referencyjnych, objawów omawianych jednostek chorobowych, zagrożeń, czynników ryzyka, zaleceń i profilaktyki. Poszczególne moduły umieszczone są na karcie w określonej kolejności, zawsze w tym samym miejscu.

Zaletą kart jest łatwy dostęp do informacji. Zawierają najnowsze dane i wytyczne, przedstawione w zwięzły sposób. Piśmiennictwo znajduje się na odwrocie karty.

Ryc. 1. Relacja pacjent – farmaceuta

Karty przyczynią się do kształtowania pozytywnych relacji pomiędzy farmaceutą i pacjentem.

KARTY BAZOWE – ELEMENT PROFESJONALNEJ OPIEKI FARMACEUTYCZNEJ

Obok wielu broszur i prospektów dla pacjentów spotkać można również materiały specjalnie opracowane i wydane dla lekarzy. Obecnie ukazują się także publikacje dla farmaceutów, lecz dotyczą one spraw związanych z prowadzeniem apteki, rozliczeniami z instytucjami ubezpieczeniowymi, odpłatnością za leki czy zarządzaniem personelem. Dostępne są też obszernie wydawnictwa książkowe na temat różnych schorzeń, z których mogą korzystać farmaceutyci. Natomiast nie ma związanych z tymi materiałami, które ułatwiłyby im rozmowę z pacjentem podczas sprawowania opieki farmaceutycznej.

Aby ułatwić opiekę farmaceutyczną, w Samodzielnej Pracowni Farmacji Społecznej Akademii Medycznej w Gdańsku opracowano programy w formie **kart bazowych dla farmaceutów** zawierających informacje dotyczące najczęściej występujących chorób przewlekłych.

Celem tego przedsięwzięcia jest skrócone przypomnienie i dostarczenie farmaceutycie wiadomości na temat poszczególnych schorzeń i chorób cywilizacyjnych, które dotyczą pacjentów i z którymi zwracają się oni o pomoc do aptekarza. Karty bazowe mają ułatwić rozmowę i komunikację z pacjentem. Opracowania te zawierają stałe moduły odnoszące się nie tylko do norm, wskaźników, wartości referencyjnych i objawów

Tabela 1. Rozpoznanie potrzeb pacjentów i farmaceutów

Pacjent oczekuje	Farmaceuta potrzebuje
<ul style="list-style-type: none"> - czasu - kompetentnej informacji - poświęcenia uwagi - wyjaśnienia problemów lekowych 	<ul style="list-style-type: none"> - odpowiedniej wiedzy (studia, kursy specjalistyczne, szkolenia) - odpowiednich warunków do pracy z pacjentem - materiałów informacyjnych zawierających najnowsze zalecenia i wytyczne podane w skrótovej formie (karty bazowe)

NADCIŚNIENIE TĘTNICZE

I. Normy i wskaźniki (wartości referencyjne)

Klasyfikacja ciśnienia tętniczego (mm Hg):

Ciśnienie skurczowe	Ciśnienie rozkurczowe	Kategoria
< 120	< 80	Ciśnienie optymalne
120 – 129	80 – 84	Ciśnienie prawidłowe
130 – 139	85 – 89	Ciśnienie wysokie prawidłowe
140 – 159	90 – 99	Nadciśnienie stopień 1 – łagodne
160 – 179	100 – 109	Nadciśnienie stopień 2 – umiarkowane
≥ 180	≥ 110	Nadciśnienie stopień 3 - ciężkie
≥ 140	< 90	Nadciśnienie izolowane skurczowe

Wartości ciśnienia tętniczego w przedziale 120-139/80-89 mmHg określa się mianem stanu przednadciśnieniowego (*prehypertensin*) (JNC 7)

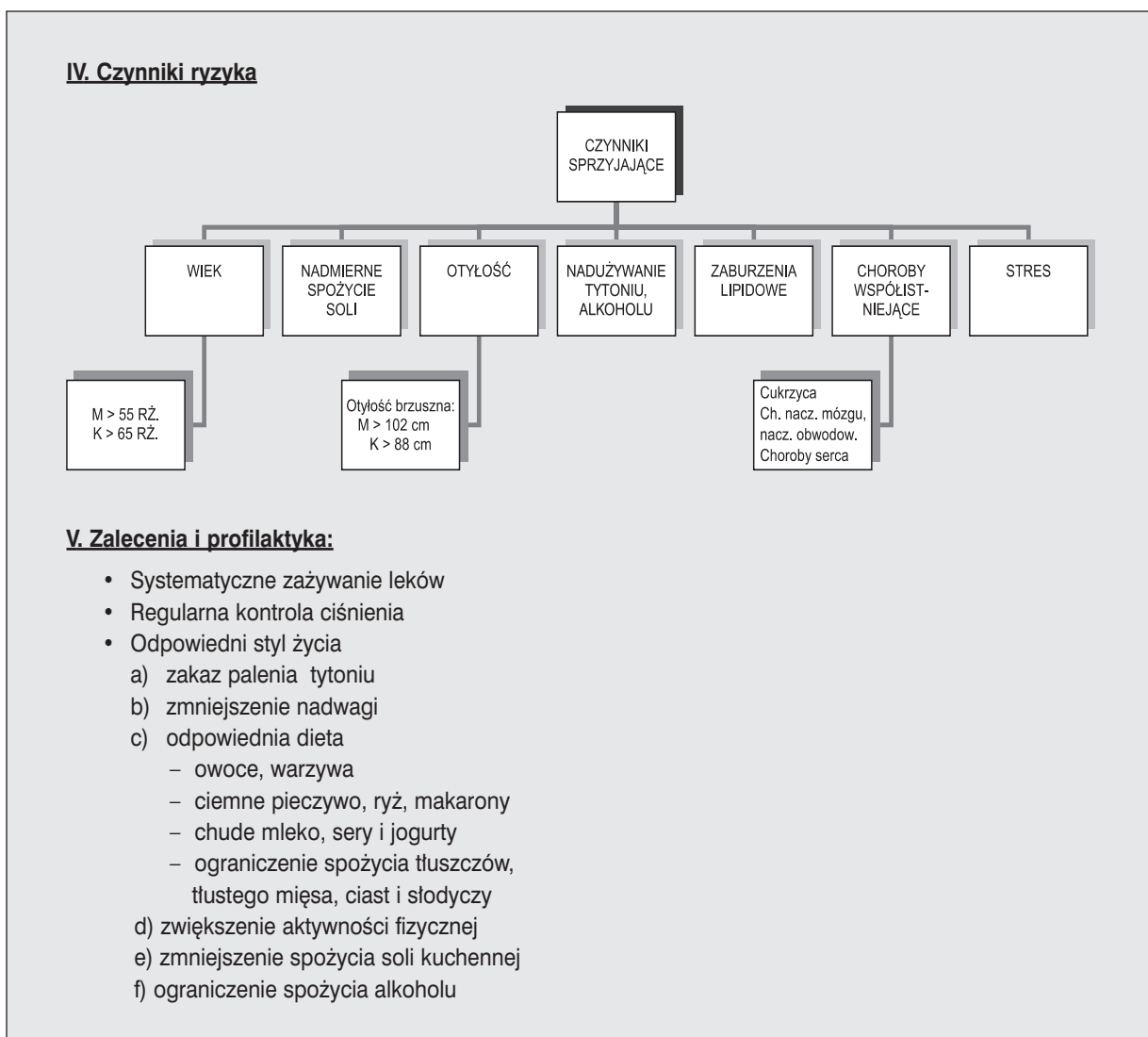
II. Objawy: nie ma typowych objawów. Czasem są to:

- dzwonienie w uszach
- zawroty głowy
- bezsenność
- nadpobudliwość

III. Zagrożenia:

- udar mózgu
- zawał serca
- choroba wieńcowa
- zaburzenia rytmu serca
- choroby nerek
- choroby naczyń kończyn dolnych

Ryc. 2. Karta bazowa dotycząca nadciśnienia tętniczego

Ryc. 2 cd. Karta bazowa dotycząca nadciśnienia tętniczego

omawianych jednostek chorobowych, lecz również do zagrożeń, czynników ryzyka oraz zaleceń i profilaktyki. Poszczególne moduły umieszczone są na karcie w określonej kolejności, zawsze w tym samym miejscu. Przykładem jest karta bazowa dotycząca nadciśnienia tętniczego (ryc. 2)

Karty bazowe zostały opracowane dla następujących schorzeń:

1. Nadciśnienie tętnicze;
2. Cukrzyca typu 2;
3. Choroba niedokrwienna serca;
4. Niewydolność układu krążenia;
5. Hiperlipidemia;
6. Zespół metaboliczny;

7. Astma;
8. Atopowe zapalenie skóry;
9. Niewydolność żylna;
10. Osteoporoza;
11. Choroba wrzodowa;
12. Badania laboratoryjne posiadają odrębną kartę zawierającą wartości referencyjne dotyczące badania krwi i moczu.

STAŁE MODUŁY KART BAZOWYCH

Normy i wskaźniki (wartości referencyjne)

Jest to pierwszy moduł karty. Zawiera wartości parametrów diagnostycznych uznane za prawidłowe dla zdrowego dorosłego człowieka.

W niektórych przypadkach wartości te różnią się dla kobiet i mężczyzn. Również wiek i stan patofizjologiczny ma wpływ na wielkość tych wartości.

W przypadku jednostek chorobowych, dla których brak wartości referencyjnych, jak np. atopowe zapalenie skóry, przewlekła niewydolność żylna, choroba wrzodowa, moduł ten zawiera kryteria klasyfikacyjne. W niektórych przypadkach podana jest definicja.

Objawy

Każda jednostka chorobowa jest rozpoznawana na podstawie charakterystycznych objawów. Ta część karty ma na celu ułatwić farmaceucie rozmowę z pacjentem, podczas której może on podjąć decyzję o możliwości zastosowania leków z grupy OTC bądź o konieczności skierowania pacjenta do lekarza.

Zagrożenia

W module tym zawarte są informacje o konsekwencjach nieleczonej lub niewłaściwie leczonej choroby. Farmaceuta powinien przestrzec pacjenta przed zaniechaniem leczenia, nierozpoczęciem terapii oraz przed nieprawidłowym i nieregularnym stosowaniem leków.

Nieświadomość pacjenta może pogorszyć stan zdrowia i stać się przyczyną hospitalizacji.

Czynniki ryzyka

Poznanie czynników sprzyjających pojawieniu się i rozwojowi choroby pozwala zrozumieć jej istotę i wyeliminować przyczyny powstawania.

Zalecenia i profilaktyka

Ten ostatni moduł, znajdujący się u dołu karty, zawiera wskazówki przydatne w rozmowie z pacjentem. Należy zwrócić uwagę na postępowanie niefarmakologiczne, które może opóźnić pojawienie się i rozwój choroby. W niektórych schorzeniach, szczególnie w początkowym okresie, niezbędne jest wskazanie konieczności modyfikowania stylu życia poprzez zmianę nawyków żywieniowych, zmniejszenie nadwagi, umiarkowane zwiększenie aktywności ruchowej, zwalczanie nałogów. Przykładem jest niezbyt podniesione ciśnienie tętnicze lub łagodna cukrzyca typu 2. W przypadku niewydolności żylną istotne jest ograniczenie przebywania w pozycji stojącej, noszenie pończoch i podkolanówek uciskowych, dieta bogata w błonnik. ■

17 maja 2008

SILESIA FARMACJA 2008

Expo Silesia

Śląskie Targi Farmaceutyczne
Wiosna 2008

www.silesiafarmacja.pl www.targi.farmacja.pl

Śląska Izba Aptekarska oraz Kolporter EXPO mają przyjemność zaprosić Państwa do wzięcia udziału w drugiej edycji Śląskich Targów Farmaceutycznych – SILESIA FARMACJA, które odbędą się nowoczesnym obiekcie targowo-wystawienniczym EXPO SILESIA 17 maja 2008 r. w Sosnowcu

Targi SILESIA FARMACJA mają charakter imprezy zamkniętej, z atrakcyjną ofertą wystawową skierowaną do profesjonalistów branży farmaceutycznej, pozwalającą udzielić i podtrzymać kontakty handlowe, a przede wszystkim umożliwiająca dokonanie atrakcyjnych zamówień.

Współpraca z 8 hurtowniami z terenu Śląska:
Torfarm, Hurtap, Prosper, Itero, Silfarm, Salus, Mini Maxi i Pretium

Środowiskowa konferencja – do zdobycia 6 pkt twardych

Frekwencja na poziomie 2000 aptekarzy

Partner Medyczny
Apirela, RAABF, Kwikol Farmacji

Partner Internetowy
www.farmacja.pl

Organizatorzy
Miejscę ekspozycji
EXPO Silesia
ul. Braci Mieroszewskich 124, Sosnowiec

Kontakt
Szczegółowe oferty handlowej internetowej przez stronę internetową: www.silesiafarmacja.pl
Publikacja
Kontakt: Monika – dyrektor targów
tel. 015 808 97 97, fax 015 808 97 80, e-mail: 668 330 118
e-mail: monika.kozupka@farmacja.pl

Wszystkie techniczne i statystyczne uśrednienia w Śląskich Targach Farmaceutycznych należy uzgodnić z Kolporterem Silesia
Aneta Jankowska – менеджер проектов
tel. 015 788 39 39, fax 788 39 34, e-mail: 515 051 600
e-mail: jaanka.jankowska@kolporter.com.pl

Szanowni Czytelnicy,

wszystkich zainteresowanych nabyciem kart bazowych autorstwa prof. dr hab. Wiesławy Stożkowskiej i mgr farm. Igi Wapniarskiej zapraszamy do stoiska „Czasopisma Aptekarskiego” na Śląskich Targach Farmaceutycznych „Silesia Farmacja 2008”, które odbędą się 17 maja 2008 roku w nowoczesnym obiekcie targowo-wystawienniczym przy ul. Braci Mieroszewskich 124 w Sosnowcu.

Koszt kompletu kart bazowych (12 kolorowych kart wraz z okładkami „Opieki Farmaceutycznej” o wymiarach 205 mm x 285 mm) wynosi 30 zł.

Redakcja